

CHỈ CÓ MỘT VẤN ĐỀ

EI SĨ KU VẤN ĐỀ

Dồng ‘yaă loh ku lập luận thuyết phục
tơdrong pèn pèn lăm gù mongai dei khop
Yang.

By Scott Klusendorf

Ei sĩ ku Vấn Đề Duy Nhất

Ttayh jjah bảl ri ka tởdrong phaă kon ngei lăm pởdỏk dei sẽ la ku tởdrong ttayh ddầu tằm mongai ùng hộ phaă kon bu gu phản đỏi phaă kon. Tởdrong mou dei liên quan ‘nhai trùh tởdrong pèn ku ‘nau ềih bu tởdrong sùa monảl ku ‘nau mongai dri dri ttayh. Ngược lại, tởdrong ttayh jjah mou ttayh ddảl ku monảl kơ òn quan trọng... “Bào thai dei wa pèn loh mou la kơ năm ‘nhai?”

Bào thai dei wa pèn loh mou la kơ năm ‘nhai?

Gù mongai ùng hộ tởdrong pèn (Pro-life) đẩu tranh rằng phaă kon jah rềh chỏk bloh chỏk lòi jang pỉ bắt công đả tởdrong pèn đả ku ‘nau kon mongai dei ei khả năng tự vệ dòh ‘nẻk chắk ềih. Ttayh tở‘leế luàn monảl ttayh ddầu ttayh ddảl ku monảl kơ òn: ***Bào thai dei wa pèn loh i hỏm jỏ la ku khẻ đả kon mongai pèn pa rỏng ‘neh mou dei?*** Tau tẻl ei, tởdrong pỉ kỏchiát kon mongai yol ka lợi ích đả ku ‘nau mongai đỉ đỉ i la hành vi dei tải tũ ka đạo đức, tởdrong i nghiêm trọng tih đẻk đẻk. Jang pỉ mou đảnh đờng ku ‘nau kon mongai riêng biệt, bu gù giá trị nội tại đả riêng mongai đả i, dei đỉ đỉ ‘nhai ku sĩ mohẻk dei yao ‘lou chũ pỉ ‘nhai jẻng yao. Ngược lại, tau bào thai dei wa pèn loh i dei sẽ la ku ‘nau kon mongai, rềh chỏk phaă lòi kon dei ei monảl ‘nhai ttayh đảt dòh yao, duh dei đỉ đỉ ‘nhai motiàh tởdrong chịu duat loh lòi ku krou si ‘nẻng ‘moỏ ‘moỏ. Motiàh Gregory Koukl tru tou dòh, "Tau bào thai dei wa pèn loh dei sẽ la ku ‘nau kon mongai hay dei kỏmày ‘nhai ka lí do biện minh rềh chỏk phaă lòi kon. Nhưng tau bào thai dei wa pèn loh i la kon mongai, dei ei monảl ‘nhai ttayh đảt dòh tởdrong rềh chỏk trường wả phaă lòi kon la thỏa đảng nỉ nayh." (Koukl, *Những con người quý giá chưa sinh ra*, Tr. 7)

Tau ttayh lả kị, tởdrong wả rềh chỏk trường wả phaă lòi kon ngei la tở‘leế dòh nỉ nayh gù mongai dri dri ttayh jỏm. Trái lại, tởdrong ‘yaă loh ku quyết định mou la ku trải nghiệm phức tạp *nah mất tâm lý* bu có lẻ pỉ dòh ku ‘nau a ai i nhằng jỉ rửa . Nhưng kảl tởdrong ttayh chai ngay kị dei sẽ ttayh trùh ka tâm lý la ttayh trùh đạo đức đả kon mongai: Liệu hay duh lỏ tởdrong ‘nhai la tải dei, ngay lăm cảm xúc đả hay ‘way buh bih đđũa bảl ri jỏ dei?

Nỉ nayh bảl hay duh đđai tonẻl ku trường tởdrong pỉ phaă kon là pỉ kỏchiát ku tởdrong ‘nhai i ei tởdrong pèn. Ttayh dòh la sủt, tau tởdrong ‘nhai i dei kỏchiát lòi dei kảl ai yuàng tonẻk pran pỏgran jẻng. Nhưng liệu tởdrong hay pỉ yẻt lòi tởdrong pèn đả gù mohẻk pèn pèn tải hay la dei tải phụ thuộc nỉ nayh pa monảl kơ òn: *Mohẻk pèn pèn i la mỏ hẻk ‘nhai ‘nhai?*

Ei wĩa kon mongai bằng lòi monảl kơ òn i ,yol gù ẻn cchẻng tở‘leế ttayh wal yol bào thai dei wa pèn loh i dei wa sẽ la kon mongai motiàh au tằm mi.

Mou la trường wả pỉ dòh la lluh llằng ku vấn đề: Kảl ai mi nhằng tởdrong ttayh jjah ka tởdrong rềh trường wả phaă lòi kon, ‘nẻk chắk mi kỏla khỏm kơ òn kei monayh ttayh đảt i duh áp dụng jẻng dòh tởdrong pỉ kỏchiát lòi ku ‘nau kon ngei ‘nao ‘lỏ chịu bu gù mongai đỉ đỉ dei ? Tau dei, monảl ttayh mou ttayh wal ku ‘nau kon ngei dei wa pèn loh dei ayoỏ ku ‘nau kon mongai đẻk, ẻn ayoỏ ku ‘nau kon ngei ‘nao đảng đả pochỏ chịu. Ku rùh toỏ, mou dei sẽ la ku vấn đề gảl bẻ ẻ?

"Gù mongai dri dri ei kowam pĩ jèng gù quyết định mang tính cá nhân đã gù ền."

Tochẽng tở kei ku 'nau mongai dri dri ei kon bal hnãm 'way dãng nah rol mắt ền. Hõmh jở ền duh pĩ kochiàt lòi mongai kon i jèng tau ền pĩ dok todrong kì lãm pòng kãt lãm nhiãh ền todrong kì 'lou dei? Dẽk dẽk la dei kãl ai 'lou, yol si ai dei 'lou? yol kon ngei i la ku 'nau kon mongai, tau kon ngei i dei wa pèn loh la ku 'nau kon mongai. Gù ền duh dei 'lou pĩ kochiàt chõk danh danh nghĩa đã ku 'nau mongai drou drou ayoõ pĩ cchiàt ku 'nau kon ngei 'nao dãng dẽ 'lõ chiu tãm gù lí do mou tiãh lã i.

Tất nhiên, nah gù mongai ừng hộ todrong phaã kon gù ền ttayh wal pĩ kochiàt ku 'nau kon ngei 'nao dãng dẽ 'lõ chiu bu pĩ kochiàt lòi ku bào thai la jang mou pa dĩ bảl ri, si ai so sánh jèng gù play táo bu play cam jèng, khõnh i dei seẽ la vấn đề bẽ ề? Gù bào thai dei wa pèn loh liệu duh ayoõ ka gù kon ngei 'nao dãng dẽ 'lõ chiu dei? I tãl la ku vấn đề quan trọng. Hay dei 'lou kodâu wial lòi todrong i jèng..

"Nhưng kodrãm gù mongai dri dri monùh dei ei jì hòm la bãn tòm ku nau toõ."

Lãm todrong bãn tòm ku 'nau la hau hay tởn kém, hay duh 'lou pĩ kochiàt kon mongai dei? Ttayh potih ku topuàl ei kodrãm 'nau kon quyết định lạng lẽ wã pĩ kochiàt pei 'nau kon wĩa hnãm luàn nĩ wã mã dòh klãng âm ka lian kãk dòh topuàl gù. Pĩ lã i duh ỏn dei?

Nah gù mongai ừng hộ phaã kon ngei gù ền tonèl pĩ kochiàt ku 'nau kon ngei la dei tãl. Gù ền ttayh khãng khãng wal phaã kon lãm podõk dei ayoõ jang pĩ kochiàt lòi ku 'nau kon ngei. Ah, nhưng i jở la vấn đề: Kosĩn nah mắt đạo đức todrong pĩ kochiàt ku bào thai dei ei yot 'nhai duh ayoõ pĩ kochiàt lòi ku 'nau kon ngei bal hnãm dei ei yot dei? Yol lã i, ku rùh toõ vấn đề wãl jah ttayh trùh: *Bào thai dei wa pèn loh la konãm 'nhai?*

"Ku 'nau mongai dri dri dei 'lou mongai po'lũ pèn loh ku 'nau mongau kon ngei yol ka mongai pa 'neh mou dei hãk."

Nah gù mongai ừng hộ phaã kon ngei lãm podõk đôi khi chõk monãl ttayh wal pĩ kochiàt bào thai la ku jang pĩ liam luàn. "A ai wã la ku phần đã puàl gù wã kô dất lòi mi? Pẽn 'nau a ai duh wã ka jah drèk." Bu todrong mi pèn mắt au mongai dĩ dĩ dei hãk ku chõk, hõmh jở yuàn pĩ kochiàt lòi mi jèng dei? Ttayh potih ku 'nau kon ngei 'nao dãng dẽ 'lõ chiu la ku 'nau kon mongai dei ei a ai hãk klòh, lã kì doh hay duh 'lou cchẽng rol trùh kãl ai ền jah 5 hnãm, tau ền jah mongai dĩ dĩ pĩ 'moõ lòi, bu wial lòi. Lã kì, hay duh jèng pĩ kochiàt lòi ền tãm nau kì mã dòh hay bảl ka cchẽng trùh dòh chãl pèn ền tãm juài dei?

Monãl tẻl llãng la dei 'lou, nhưng ền 'yaã dòh hay towãl choõ vấn đề quan trọng: *Bào thai dei wa pèn jah pèn loh la konãm 'nhai?*

"Dei 'lou a ai po'lũt ku 'nau mongai dri dri bãn ku 'nau kon ngei ssiâu jõl nah 'nẽk."

Ttayh potih nah rol mắt mi mou la ku 'nau kon ngei dei tonãk toyuàng nah 'nẽk chãk, ền dei rogày rohũng, dei 'lõ ttayh bu tomõng 'wãn ttayh duh dei 'lõ 'nhai, ssĩn tau towiàyh âm tãm kãl trùh dãl jòng.. Liệu pĩ kochiàt lòi ền, yol ka 'nẽk chãk ền ei lã i, ttayh trùh nah mắt đạo đức hay duh 'lou pĩ todrong i dei?

Gù mongai ừng hộ todrong phaã kon tonèl ku todrong hay dei 'lou pĩ kochiàt lòi kon ngei i, hay khõm ayãu ayeh gù kon ngei motiãh gù mongai dei liam dei lãk nah 'nẽk chãk. Nhưng ku rùh toõ wãl ttayh trùh monãl kơ ỏn rol rol lỏng, tau ku 'nau kon ngei jõl ssiâu dei wa pèn loh motiãh ku 'nau kon mongai, ayoõ kon ngei jõl ssiâu 'nao dãng đã pỏchỏ chiu, hay duh 'lou pĩ kochiàt lòi ền tũu ka tiêu chuẩn đã hay dei, yol kon ngei i dei tãl tiêu chuẩn kì? Yol lã i, vấn đề quan trọng lãm todrong ttayh ddâu ka todrong phaã lòi kon lãm podõk dei seẽ la todrong jõl ssiâu hay dei? Mà là *Bào thai dei wa jah pèn loh la kơ'nãm 'nhai?*

"Pẽn 'nau mongai dri dri ei kowam quyết định todrong 'nhai tãl bu dei tãl lãm 'nẽk chãk đã ền."

Mi duh 'lou áp đặt đạo lý pĩ kon mongai lãm ku 'nau uũ uũ khãn pĩ rỏng rah lòi kon ẻih kola bal hnãm đã ền dei? Mi 'lou pĩ lã kì jèng, dei 'lou pĩ 'moõ rỏng rah lòi ku 'nau kon mongai a ai nĩ.

Mi kosĩn tau vãn ðe *dei seẽ la* áp ðặt ðạo ðứç; ẽn *dei seẽ* ka vãn về ðời tư; *dei seẽ* dùh ðã nah todrong pĩ cha chõng; *duh dei seẽ* ka todrong jõl ssiâu; bu *duh dei seẽ* la gù todrong dei hãk wã. Vãn ðe i mou towãl choõ ka ku monãl kơ òn ðó: **Bào thai dei wa pèn loh la kơ ‘nãm ‘nhai?**

Todrong Kosĩn Nah Mãn Khoa Học

Gù dữ liệu khoa học bloh potou dòh ‘lõ llãng: Tãm gù giai ðoạn phát triển posèm ‘lèm, thai nhi la gù kon mongai riêng biệt, sống ðộng bu tãl tũm. Yol lã kì, nĩ nayh gù ka phaã “thành công” bloh pĩ tãt lòl todrong pèn ðã ku ‘nau kon mongai..

Cộng ðồng Y Khoa Yuàng ðãng Ttayh

Lãm năm 1895 tũu *Báo Cáo về Phã Thai Phạm Pháp*, Hiệp hội Y Khoa Hoa Kỳ (AMA) dòh hay ‘lõ “ku ‘nau kon ngei ðẽk ðẽk bloh pèn ei bu tồn tại một cách ðộc lập rol ka jah pèn loh ayoõ ku cá thể sống ðộng” la todrong ðẽk ðẽk tũu ka khoa học. Dei wa ei todrong ‘nhai põlih ttayh trũh tãm kodrãl mãn i. Lãm ku 150 năm llau , gù thay pơgang ‘lõ lluh llãng ka todrong pèn ei posèm ‘lèm tãm truàng ‘way thụ thai.

Nĩ nayh hay ðdai kosĩn kei todrong chih potou rol ðã gù các chuyên gia y khoa trong lĩnh vực phôi thai học. “Đó là nhờ sự thâm nhập của một tinh trùng xuyên qua màng trong suốt của trứng và kết quả là sự kết hợp thành nhân và mỗi cái mang ðến sự kết hợp hình thành cực ðiểm của quá trình thụ tinh và ðánh dấu sự bắt ðầu của một sự sống cá thể mới.” (Bradley M. Patten, *Phôi Thai Học Loài Người*, tái bản lần 3, New York: McGraw Hill, 1968, trang 43.) “Mỗi lần một tinh trùng và trứng kết hợp thành công là một sự sống mới ðược tạo ra, là sự sống và sẽ tiếp tục sống trừ khi bởi một vài ðiều kiện cụ thể mà sự sống của nó bị tước ðoạt ði.” (E. L. Potter và J. M. Craig, *Bệnh Lý Học của Bào Thai và Trẻ Sơ Sinh*, tái bản lần 3., Chicago: Ấn phẩm y khoa thường niên, 1975, trang vii.)

TS. Watson A. Bowes của trường ðại học Y khoa Colorado bloh ttayh lluh llãng ẽn wal, “Todrong posèm ‘lèm ðã todrong pèn ðã ku ‘nau kon mongai drou drou, tũu quan ðiểm sinh học, là một vãn ðe ðơn giản và thẳng thãn – sự bắt ðầu ðiễn ra ngay từ quá trình thụ thai.” (Tiểu ban trên Tam Quyền Phân Lập Tối Ủy Ban Tư Pháp Thượng Nghị Viện S-158, Báo cáo, Quốc Hội lần thứ 97, Phiên thứ nhất, 1981.)

Báo cáo thượng viện Hoa Kỳ năm 1981 wal llãng, “Những nhà vật lý, sinh học và các nhà khoa học khác ðều tán thành thời ðiểm thụ tinh ðánh dấu thời ðiểm bắt ðầu sự sống của một con người – là một ðối tượng sống và là một thành viên của loài người. Chúng ta có sự ðồng thuận lớn về quan ðiểm này trong vô số các vãn bản nghiên cứu y khoa, sinh học và khoa học.” (Tiểu ban trên Tam quyền Phân Lập, Ibid.) Trước khi ủng hộ việc phá nạo thai, nguyên chủ tịch tổ chức kế hoạch hóa gia ðình Hoa Kỳ TS. Alan Guttmacher ðã tỏ ra bối rối rằng liệu có bất cứ ai lại ðặt nghi vãn ðối với những dữ liệu khoa học này. “Tất cả những ðiều này ðường như rất ðơn giản và hiển nhiên ðến nỗi rất khó ðể tưởng tượng ra một thời ðiểm khi ðiều này không phải là một phần của lẽ thường tình nữa,” tác giả viết trong sách *Sự Sống trong sự Hình Thành*. (A. Guttmacher, *Sự Sống trong sự Hình thành: Câu chuyện của Con Người về Sự Sinh Sản*, New York: NXB Viking Press, 1933, tr. 3.)

Sũt siam, todrong pèn ðã ku ‘nau kon mongai **posèm ‘lèm** tãm kodèy trình thụ thai hoàn thành.

Phôi Thai Duh la Ku Sĩ Tế Bào

Tuy nhiên, Ronald Bailey ðã tạp chí Reason ttayh wal llãng hay dei jah ‘nhai kiến thức tãm gù minh chứng khoa học mou. Bailey ẽn wal phôi thai duh la kon mongai tũu nah sinh học theo nghĩa là mọi tế bào trong cơ thể mang mã gen di truyền hoàn chỉnh, tức là mỗi tế bào xô ma (‘nẽk chãk) ðã hay ei ei tiềm năng ðể phát triển như bất kỳ phôi thai ðã gù mongai a ai ðĩ ðĩ. Ttayh to‘leẽ luàn, Bailey wã hay ‘lõ llãng dei ei todrong pa ðĩ bãl ri tãm phôi thai kon mongai bu pẽn tế bào ðã hay.

Mou la todrong dei tãl nah mãn sinh vật học. Bailey ‘way chịu dei tãl cơ bản lãm nhằm lẫn các phần với tổng thể. Todrong pa ðĩ bãl ri tãm pẽn tế bào và phôi thai lluh llãng ðẽk ðẽk: Gò chức năng ðã ku sĩ tế bào ðơn lẻ bị phụ thuộc pa todrong tồn tại ðã cơ quan lớn hơn mà ‘nẽk chãk ẽn kola duh sĩ la ku bộ phận ‘way lãm i. Tuy nhiên, phôi thai kon mongai vốn bloh la ku thực thể kon mongai tãl tũm.

Robert George và Patrick Lee duh tonèl là kì wiayh. Jõ dei ei kolũng ‘nhai dẽk dẽk tau mi ttayh wal ẽih la một tinh trùng hay một tế bào xô ma.

Tuy nhiên, gù chứng minh đã khoa học bloh pĩ lluh llãng mi bloh dòh mi từng la ku phôi thai kon mongai. “Dei seẽ la gù tế bào xô ma, mà là gù phôi kon mongai, la gù cơ quan riêng biệt, tự tích hợp, có khả năng tự điều khiển quá trình trưởng thành đã ‘nẽk ẽih kola ayoõ ku khẽl đã kon mongai”.

TS. Maureen Condic tru llãng dòh gù phôi thai la gù mongai ‘way pèn “chính xác la gù ẽn ei đặc tính xác định duy nhất đã kon mongai kodau yèt trũh kãl ai bloh kocchiat– khả năng hoạt động như một cơ quan phối hợp hơn la ayoõ gù romù tế bào pèn pèn.” Condic, Phó Giáo Sư của môn Thần kinh học và Giải phẫu học tại trường Đại học Utah, giải thích sự khác biệt quan trọng giữa các bộ phận riêng lẻ tãm nĩ nayh phôi đã kon mongai, bloh jah Bailey băng lòì:

“Todrong pa dĩ bãl ri quan trọng giữa một tập hợp các tế bào và một cơ thể sống là khả năng mà một cơ thể hoạt động một cách ăn ý để kéo dài sức khỏe và duy trì toàn bộ cơ thể. Chính khả năng này sẽ bị pháã lòì lãm kodẽy bloh kocchiat, daã ẽn kocchiat ei si ai. Gù mota bloh kocchiat duh ‘way ei ei kodrãm gù tế bào pèn pèn, gù thể bào dei yao pĩ jang jõm tãm bãl ri yao.

Jhũ tãm quá trình thụ thai chịu la hau, phôi kon mongai lluh llãng pĩ jang ayoõ ku sĩ ‘nẽk chãk tãl tũm. “Những phôi người không chỉ là các tập hợp của những tế bào cơ thể, mà là những tạo vật sống với những đặc tính giúp xác định sự khác biệt giữa bất kỳ tạo vật sống nào với nhóm các tế bào; các phôi người có khả năng sinh trưởng, trưởng thành, duy trì một sự cân bằng sinh lý giữa các hệ thống cơ quan khác nhau, khả năng thích nghi với những môi trường thay đổi, và chữa lành các tổn thương. Còn những nhóm tế bào cơ thể không làm được điều này trong bất cứ hoàn cảnh nào.”

Kodẽy Thụ Thai

Nhà triết học David Boonin ttayh dãt lòì monãl gù mongai krĩng jãng dãt dòh todrong pèn pèn wal đã hợp tử ‘nao jah thụ tinh la ku thực thể kon mongai riêng biệt, ei todrong pèn bu tãl tũm dẽk dẽk. ẽn ttayh wal si ai ei todrong kì jẽng, lãm hay dei ‘lõ dòm, lãm kãl ai hay dei wa ‘lõ tãl dẽk dẽk jò ai quá trình thụ thai thì hợp tử kon mongai tỡ loh? Pa mou, Boonin ttayh tãl ‘nah dei ‘nah. Jõ la hay dei ‘lõ chính xác kodẽy ai hợp tử jah pojẽng lãm nĩ quá trình thụ thai. Ei wĩa gù mongai nhà phôi thai học ttayh đồng lãm gù ẽn loh lãm tinh trùng gặp trứng trong khi số khác dựa vào thời điểm hình thành hợp tử, khi nhiễm sắc thể của mẹ và của bố giao nhau và hình thành bộ lưỡng thể. Nhưng Bewith tru dòh ‘lõ, daã Boonin ttayh loh monãl ka nhận thức luận quan trọng (kãl ai hay ‘lõ tinh trùng bu trứng dei yao ei yao bu ku ‘nẽk chãk ‘nao ‘nao loh trũh ?), ẽn nhãm tưởng rằng sự hoài nghi của mình đã hủy phá thành công tuyên bố mạnh mẽ mang tính bản thể luận của những người ủng hộ sự sống rằng hợp tử một thực thể con người riêng biệt, có sự sống và trọn vẹn. “Có thể một người không tự tin chỉ ra thời điểm mà sự sống mới hình thành giữa quá trình tinh trùng gặp trứng cho tới khi một hợp tử sống và hoàn thiện và xuất hiện. Nhưng làm thế nào mà từ điều này lại dẫn đến thuyết bất khả tri rằng không thể công nhận hợp tử đã thụ tinh X là con người?” Beckwith viết rằng Boonin đã “phạm sai lầm theo thuyết bộ râu: Chỉ vì tôi không thể nói khi nào râu bắt đầu hay ngừng mọc, mà lại cho rằng tôi không thể phân biệt được một khuôn mặt trơn láng và một khuôn mặt có râu.”

Kơsĩ Nah Mắ Triết học

Hõmh jõ nĩ nayh kon mongai ddai jah kowam pèn ddãng ddũa bãl ri hay la dòh sĩ gù mongai a ai pèn loh pa kodẽy đrã ai i, ei giá trị tãm juài mou yol một số đặc tính riêng biệt, jẽng jah ei kowam i?

Mô hình Biện hộ Dòh Todrong Pèn SLED

Nah mắ triết học, dei ei todrong pa dĩ đrã ai nah mắ đạo đức đã kon mongai lãm ‘way jẽng phôi thai bu lãm bloh jẽng mongai bloh tih. Ayoõ Stephen Schwarz tru tou dòh lãm chõk romù chủ chỉ tất SLED, mou la todrong pa dĩ kích thước, mức phát triển, môi trường, và mức độ phụ thuộc ddai dei liên quan ‘nhai trũh trũang đã gù mongai ủng hộ pháã kon chõk todrong kì pĩ chũ dòh todrong cchẽng đã ri.

Size/Kích thước: Tãi la gù phôi thai kỡnh luàn ka gù kon ngei bloh pèn loh bu gù mongai bloh druh dãm. Nhung si ai gù todrong liên quan trùh bả ri? Liệu hay wã ttayh dẽk dẽk gù mongai ei kích thước tìh luàn ei giá trị luàn ka gù mongai ei kích thước kỡnh luàn dei? Gù mongai lou lou khãn tìh luàn gù mongai dri dri, nhưng gù todrong i không có nghĩa gù ẽn xúng đáng bu ei kowam tìh luàn. Kích thước không đồng nghĩa tãm giá trị.

Level of development/Mức độ phát triển: Tãi la gù phôi kon mongai bu bào thai phát triển dei rũk luàn ka au bu mi. Ku rùh toõ, si ai gù todrong kì ei liên quan? Gù kon dri dri 4 năm phát triển dei rũk luàn ka gù kon dri dri bloh jah 14 năm. Liệu gù mongai kon ngei ei năm tìh luàn ei kodrãm luàn gù mongai oh oh đã ẽn dei? Wĩa mongai ttayh wal 'lõ nhận thức tạo pĩ pojèng giá trị đã ku 'nau kon mongai. Nhung tau tãi là kì dẽk dẽk, gù kon ngei 'nao pèn loh dei tãl tiêu chuẩn đã ku gù kon mongai ei giá trị. Gù kon ngei pèn loh 'nao jah si 6 mǎng deng, dei monau kì rãl ei tãl gù chức năng tâm lý đã ku 'nau kon mongai, duh motiàh gù mongai hõn mê jèng wiàl lay đã ẽih dĩ dĩ, gù mongai 'way kãt, gù mongai 'way tom jĩ Alzheimer.

Environment/môi trường: Mi pèn pa ai todrong kì dei quyết định dòh mi la a ai.. Giá trị đã mi ei polih hay dei lãm mi chịu bảk truàng hay mi 'way kãt pa yong? Tau monãl tẻl la dei ei là kì. Là kì doh pĩ si ai dòh ku truàng chịu 'ngai 20 cm jõl pa dra nay truàng pĩ dòh mi polih rãl bản chất thiết yếu đã ku bào thai tãm ku khối mô dei ei giá trị wiàl jèng ku 'nau kon mongai ei giá trị? Tau bào thai i dei jah kosĩn la ku 'nau kon mongai bu ei giá trị. Kõpou sĩ ka todrong polih pa dang dol 'way đã ẽn dei kãl ai pĩ dòh gù ẽn wiàl jèng ku 'nau kon mongai dẽk dẽk jèng.

Degree of Dependency/Mức độ phụ thuộc: Tau khả năng tự sống sót 'yaã trùh todrong pèn đã ku 'nau kon mongai, nĩ nayh gù kon mongai phụ thuộc pa insulin hoặc thuốc trị liệu về thận ddai dei ei 'nhai kha bu là kì hay duh pĩ kochiàt lòi ẽn jèng. Gù mongai kon mal pèn loh tỡ mã bả ri ei jõm ku pham bu nĩ cơ quan duh dei modãng 'nhai wã jah pèn.

Ttayh 'lẽ luàn bu tãi luàn ttayh jjah trùh gù kon mongai ei gù todrong pa dĩ bả ri tìh luàn yol ka tài năng, thành tích, mức độ phát triển, gù ẽn duh ddãng ddũa bả ri (bu ei giá trị) yol gù ẽn ei jõm ku bản chất đã ku 'nau kon mongai. Kon mongai ei giá trị đơn giản yol ka bản chất đã gù ẽn, dei sẽ yol gù ẽn ei jah mohẽk adrẽk kodrãm, duh motiàh mohẽk adrẽk bloh kodau yẻt nĩ lãm chãl pèn đã gù ẽn.

Abraham Lincoln ttayh loh ku quan điểm motiàh là i ka gù mongai pĩ dik, ẽn 'lõ lẫng ku todrong, nĩ nayh gù todrong tochẽng mắt ai wã pĩ pãt lòi quyền lợi đã gù mongai pãl 'nhung 'nhung wã jah yol bu motiàh pĩ pãt lòi đã gù mongai ei pãl tobok mou tiàh là i.

"Bạn nói 'A' là người da trắng và 'B' là người da đen. Đó là màu da, vậy thì: người có da màu sáng hơn có quyền bắt người da tối hơn làm nô lệ sao? Cận thận đấy. Bởi theo quy tắc này, bạn là một nô lệ cho người đầu tiên bạn gặp có làn da sáng hơn bạn.

"Ý của bạn không hẳn về màu da – Ý bạn là những người da trắng siêu việt hơn về mặt tri thức so với những người da đen, và vì thế có quyền nô dịch người da đen đúng không? Lại hãy cẩn thận nhé: vì theo quy tắc này, bạn sẽ là nô lệ cho người đầu tiên bạn gặp mà có tri thức cao siêu hơn bạn đấy.

"Nhưng bạn nói rằng đó là quyền lợi, nếu bạn khiến người này trở nên có lợi cho mình, bạn có quyền nô dịch người khác. Tốt thôi. Và nếu ai đó có thể khiến bạn làm điều có lợi cho anh ta, anh ta có quyền nô dịch bạn."

Nếu những con người có giá trị chỉ vì vài đặc tính như màu da hoặc sự ý thức bản thân và không phải vì bản chất của họ, thì điều đó dẫn đến việc vì những đặc tính có được ở những mức độ khác nhau nên những quyền cơ bản của con người cũng có mức độ khác nhau. Phải chăng chúng ta thực sự muốn nói rằng những người có ý thức bản thân nhiều hơn thì là người thượng đẳng (và có giá trị hơn) so với những người có ít hơn sao? Lee và George chỉ ra rằng điều này sẽ biến lời tuyên bố mọi người sinh ra đều bình đẳng thành đồng tro tàn của lịch sử.

Kết luận

Hnhở khiu tìh dềk dềk gù mongai đỏi lập tằm gù todrong cchềng krìng dất dòh todrong pèn pèn kon mongai chũ dei tãi vị trí hay dei tãi ka mức độ phát triển dei đã jah pháp luật krìng dất dòh. Gù ền bắt chấp nĩ nayh gù todrong tochềng quả quyết pa todrong sù đã gù mongai pran pogram bu độc lập tãi ka jah pháp luật krìng dất dòh, lăm i toõ gù mongai dei rũk dei towaã toõ dei đã ka jah yol yoa todrong kì. Măt kosĩn mou la trich thượng bu độc quyền. Ẽn vi phạm nguyên tắc khãn pĩ dòh chủ nghĩa tự do chính trị jềng vĩ đại: Lập khắk cơ bản mou wã rắk rìng krìng jắng dòh gù mongai to'leẽ tom tổn thương dềk dềk đã kon mongai 'way pèn pa rồng 'neh mou.

Tãi dềk dềk ngay kì hay pĩ liam luàn ka kì toõ. Rol sắng, hay bloh kỳ thị dựa pa màu da bu giới tính, nhưng ngay kì toõ, todrong phaã kon rềh chồk tĩu truàng wã rềh, hay kỳ thị dựa trên kích thước, mức độ phát triển, vị trí, bu mức độ phụ thuộc. Hay chỉ đơn giản polih tằm dạng măt bòl mou llau dạng dĩ dĩ soh li.

Ngược lại, todrong cchềng đã au 'way rắk rìng krìng jắng mou i la dei seẽ ku 'nau mongai a ai, kích thước ei si ai, mức độ phát triển, chủng tộc, giới tính hay dang dol, băng lòi tằm plày pù ei đạo đức đã kon mongai. Ttayh dĩ dĩ luàn , todrong cchềng wã rắk rìng krìng jắng todrong pèn đã kon mongai la ttayh jôm dòh nĩ nayh. Ttayh hoh luàn ka kì toõ, nĩ nayh kon mongai, gắl luàn la gù mongai kồnh kồnh, Nói cách khác, quan điểm bảo vệ sự sống của nhân loại là sự bao hàm tất cả, thực sự mở rộng, đến tất cả to'leẽ tổn thương bu dei ei kowam krìng jắng dòh 'nềk chắk ềih kola.

Ghế thăm và khám phá thêm

bằng cách quét mã QR

Web: www.Baovemamsong.org
Email: baovemamsong@gmail.com
SĐT: 081 511 4526